STEREOTIPURI DE GEN ÎN REPARTIZAREA SARCINILOR CASNICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Adela CERCHEZ

CZU: 316.346.2:640.2 socfpsesas2020.adela.cerchez@gmail.com

The article addresses the issue of the influence of gender stereotypes on the distribution of household tasks. in this sense, the data of the Gender and Generations Study, conducted in 2020 in the Republic of Moldova, were analyzed in particular.

Divizarea echitabilă a sarcinilor casnice, în general, și a celor de îngrijire a copiilor, în special, este o preocupare relevantă pentru demersul de a asigura și promova egalitatea pentru femei și bărbați. Responsabilitatea generalizată pentru îngrijire a femeilor, agravată de criza pandemică, reprezintă una dintre cele mai semnificative bariere legate de participarea, în egală măsură cu bărbații, pe piața muncii, la viața politică și cea civică, la oportunitatea de a învăța, de a deschide afaceri și de a avea o viață productivă și independentă din perspectivă economică. Un rol important în menținerea situației create îl au stereotipurile de gen. Acestea se definesc ca fiind sisteme organizate de credințe și opinii consensuale în legătură cu caracteristicile femeilor și bărbaților precum și despre calitățile presupuse ale masculinității și feminității. Trăsăturile pe care oamenii le asociază bărbaților și femeilor, au un caracter nu numai descriptiv, ci și prescriptiv. Credințele stereotipe ne spun nu numai cum sunt femeile și bărbații, dar și cum ar trebui ei să fie.

Scopul cercetării constă în analiza influenței stereotipurilor de gen asupra repartizării sarcinilor casnice în familiile din Republica Moldova. Pentru realizarea scopului trasat, au fost formulate următoarele ***obiective****:* conceptualizarea temei de cercetare; analiza teoriilor explicative cu privire la stereotipurile de gen; determinarea opiniilor familiilor cu privire la sarcinile femeilor și barbaților în cadrul familiei; identificarea modalității de repartizare a sarcinilor în gospodărie; relevarea rolului familiei de origine în perpetuarea steoretipurilor de gen; stabilirea factorilor care determină distribuirea inechitabilă a sarcinilor în cadrul gospodăriei; formularea de recomandări pentru o distribuire echitabilă a sarcinilor în gospodărie.

Pentru realizarea scopului şi obiectivelor propuse s-a aplicat următorul design de cercetare, care cuprinde: *analiza documentară*, fiind supuse analizei secundare datele studiului „Generații și Gen”, desfășurat în anul 2020 în Republica Moldova; *interviul individual* cu 4 familii pentru a identifica modelele de repartizare a sarcinilor casnice; *analiza cantitativă de conținut* a „Abecedarul”-ui pentru a identifica stereotipurile de gen promovate în acest manual. Perioada de colectare a datelor a fost 01.04.2023-01.05.2023.

Conform datelor Studiului „Generații și Gen” [1], sarcinile domestice legate de îngrijirea gospodăriei sunt o responsabilitate exclusivă pentru majoritatea femeilor din Moldova. Studiul relevă că 82,6% femei sunt primordial responsabile de pregătirea meselor, 79,6% – de curățenia casei și 88,6% – de spălatul rufelor, ponderea bărbaților care sunt de cele mai multe ori responsabili de aceste sarcini, este de zeci de ori mai mică. Altfel spus, ponderea gospodăriilor unde există o divizare echitabilă a acestor sarcini este destul de mică.

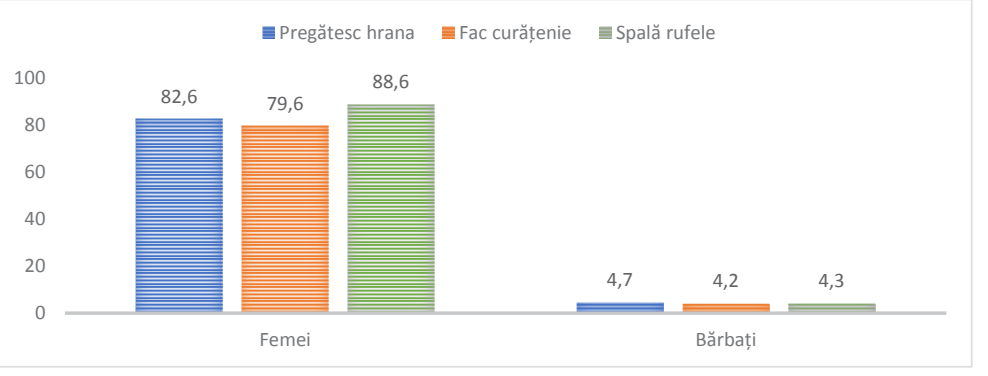


Fig.1. Distribuția respondenților în căsătorie sau în concubinaj în dependență de divizarea sarcinilor cum ar fi gătitul, curățenia sau spălarea rufelor în cadrul gospodăriei, în %

În urma cercetării, au fost identificate următoarele modele de divizare a sarcinilor casnice în familiile din Republica Moldova:

1) *model tradiționalist*, în care soțul este valorizat pentru contribuția monetară în gospodărie, iar femeia își asumă rolul de mamă;

2) *model moderat tradiționalist*, în care femeia contribuie financiar la bugetul familiei;

3) *model modern*: rolurile în gospodărie sunt împărțite echitabil între cei doi soți, amândoi contibuind financiar la bunăstarea familiei.

În general, femeile intervievate își asumă rolurile „tradiționale” - sunt responsabile cu curățenia, gătitul mâncării, îngrijirea copiilor și educarea lor. Chiar și femeile cu venituri proprii și cu nivel de școlarizare ridicat se raportează la partenerii lor doar ca la ajutoare în treburile casnice, ele având rolul principal în îndeplinirea acestora.

Din punctul de vedere al respondentelor, bărbaților le revin foarte puține roluri în gospodărie, iar în creșterea copiilor au mai degrabă un statut de autoritate și mai puțin un rol funcțional în îngrijirea și educarea lor: *„Eu mă ocup cu pregătirea hranei, spălatul vaselor și rufelor, cu cumpărarea alimentelor la fel eu, uneori se implică și soțul și chiar ce ține de curățenia cu aspiratorul la fel mă ocup doar eu. Micile reparații prin casă și în jurul casei le efectuează soțul la fel și ceea ce ține de evidența banilor,*

iar achitarea facturilor o fac eu. De educarea copiilor, creşterea şi educarea acestora m-am ocupat în mare parte eu, acum copiii sunt mari şi plecaţi la studii în oraş. În mare parte ce ține de casă mă ocup eu, soțul mai mult lucrează pe afară, iar uneori îl mai ajut și eu când este nevoie la tăiat lemne sau prin grădină. Au apărut schimbări după plecarea copiilor la studii, deoarece când erau acasă ne mai ajutau și ei în treburile prin gospodărie" (IA _2).

Unii participanți la studiu consideră că atribuțiile bărbaților și femeilor sunt repartizate în funcție de munca exercitată. Femeile trebuie să se ocupe cu munca prin casă, ceea ce nu necesită forța fizică pe care trebuie să o exercite bărbatul „*femeia nu va putea repara ceva prin casă sau să ducă greutăți, astea fiind atribuțiile bărbatului"(IA_1); „bărbatul e mai mult implicat în treburile fizice din gospodărie unde este necesară forță, tăierea lemnelor, aranjarea lor, iar femeia are mai mult atribuția de a avea grijă de copii și de casă." (IA_2).*

Multe femei au preluat modelul tradiționalist, în care bărbatul este capul familiei, iar femeia preia comportamentul mamei, de a avea grijă de casă, gospodărie și de întreaga familie, iar bărbatul trebuie să lucreze pentru a întreține familia și nu se implică la treburile casnice.

Repartizarea sarcinilor casnice poate aduce și neînțelegeri în cadrul familiei. Acest exemplu pune accent pe stereotipurile de gen, femeia fiind cea care trebuie să lucreze prin casă, iar bărbatul să facă mici reparații pe lângă casă. Toate familiile intervievate au fost de acord cu faptul că sarcinile casnice trebuie să fie repartizate tuturor membrilor familiei și este responsabilitatea fiecăruia pentru a se implica și ajuta.

Educaţia trebuie să fie una dintre căile fundamentale de corectare a inegalităţilor sociale şi, desigur, a celor care au loc din motive de stereotipuri de gen, contribuind astfel la construirea unei societăţi libere şi democratice. Stereotipurile de gen se pot regăsi chiar și în cele mai simple imagini sau texte din manuale, fără a observa inițial mesajul ascund pe care îl transmit. Analizând manualul „Abecedarul", au identificate imagini care reflectă rolul femeilor și ale bărbaților în societate, fapt ce conduce la perpetuarea modelului tradițional de repartizare a sarcinilor.









Urmare a cercetării, se pot înainta următoarele recomandări: stimularea şi încurajarea participării egale a femeilor şi bărbaților la responsabilitățile familiale prin: promovarea ideii de responsabilitate comună între bărbați şi femei prin educație; organizarea campaniilor de schimbare de atitudini cu privire la necesitatea distribuţiei echilibrate între cei doi parteneri a rolurilor şi a responsabilităţilor domestice; sensibilizarea societății despre dreptul egal al părinților privind acordarea concediului de îngrijire a copilului; revizuirea manualelor școlare, în mod special a celor pentru școlari, din perspectiva promovării egalității de șanse; difuzarea de emisiuni radio și TV pentru promovarea egalității de gen nu doar în domeniul professional, dar și în aspectul familial etc.

Referințe:

1. Raportul Studiului Generații și Gen: Fii vocea generației tale!. Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda, Biroul Național de Statistică Chișinău. Chișinău, 2022.

Recomandat
***Anastasia OCERETNÎI**, dr., conf. univ.*